

Rozbor filmového vyprávění, 1. 3.

Martin Kos (400598@muni.cz), Dan Krátký (dennykr@mail.muni.cz)

Analytické karty: reflexe

- Problémy: nesoudržný výklad (nenásledování jedné linie napříč odpověďmi), odbíhání ke stylu bez napojení na vyprávění (hlavně v případě dialogového háčku), přílišný popis, nejasná nebo zavádějící tvrzení, jazykové potíže (pravopisné chyby, vyšínutí z vazeb, interpunkce), formální nedostatky (hlavně překročení/nedodržení zadaného rozsahu), nepřesné převzetí definic
- Pozitiva: podchycování a vysvětlování dostředivých vzorců vyprávění *Cesty do hlubin študákovy duše*, odhalování specifických aspektů práce s prvky klasické a historicko-materialistické narace, kauzálními liniemi a jejich dynamikou či vývoj vztahů mezi subsvěty, veskrze uspořádaný a provázaný výklad + názorně zvolené příklady

Narativ

Narace

Narativ x narace

— Narativ:

- kauzální řetězec událostí, odehrávající se v čase a prostoru
- konkrétní **suma** dílem prezentovaných událostí vztahujících se k sobě na základě příčiny a následku

— Narace:

- **proces** vyprávění -> aktivita výběru, aranžování a organizování materiálu fikčního světa tak, aby bylo možné dosáhnout specificky a časově omezeného účinku na diváka
- vzájemné působení osnovy vyprávění a stylu

Osnova
vyprávění

Fikční
svět

Mody narace

Klasická
narace

Umělecká
narace

Historicko-
materialistická
narace

Parametrická
narace

Umělecká narace

- Rozpad kauzálních vztahů ve vyprávění (iluze přirozeného plynutí času či snaha o komplikaci osnovy vyprávění, znejasnění časoprostorových vztahů a matení diváka)
- Rozostřenost či úplná absence formulovaných cílů hlavních hrdinů; pasivní hlavní hrdina
- Menší míra narativní soudržnosti (otevřené konce)
- Do výstavby vyprávění se výrazněji zapojuje motiv náhody
- Manipulace se subjektivitou postav
- Filmy Federica Felliniho, Ingmara Bergmana, Michelangela Antonioniho nebo Andreje Tarkovského

Historicko-materialistická narace

- Silně spojeno se sovětskou montážní školou, ca 20. léta 20. století
 - Vyprávění, styl i budování fikčního světa podřízeno argumentu
 - Kolektivní hrdina – definován příslušností ke společenské vrstvě, ne psychologicky
 - Oproti umělecké naraci eliminuje dvojznačnost
 - Výrazná role stylu, který nemusí být vázán na postavy, ale k budování analogií, opozic, komparací
 - Důraz na střih – bez něj je film “falešně popisný“
 - Výpustky, nediegetické rétorické vsuvky
- 8 – Nový Babylon (1929), Muž s kinoaparátem (1929), Arzenál (1929)

Vztah vyprávění a stylu v K, U a H-M naraci

- V klasické naraci se „neviditelný“ styl podřizuje potřebám syžetu a je v souladu s externě normalizovanými principy a procedurami
- V umělecké a historicko-materialistické naraci má styl prominentnější pozici v závislosti na odchylkách od klasických norem
- Zapojení stylu ale stále zůstává podřízené funkcím osnovy vyprávění:
 - vytvoření dojmu realismu, vyjádření subjektivity nebo autorského komentáře
 - > hra s těmito faktory (umělecká narace)
 - > vytvoření percepčního zintenzivnění narativního/rétorického konstruktu (historicko-materialistická narace)

Parametrická narace

- Stylistický systém vytváří vzorce zřetelně se odlišující od požadavků narativního systému
 - > styl organizovaný a zdůrazňovaný v míře, která jej činí přinejmenším rovnocenným v důležitosti vůči vzorců osnovy vyprávění
- Opakování a variace určitých stylistických parametrů -> vytvoření určité konfigurace stylistických prvků a jejich vzájemné uspořádání, jehož existence se dostává do popředí
- Parametry: stylistické postupy jako soubor alternativ -> délka záběru, velikost rámování, pohyb kamery (ukázka *La Chambre*)

Parametrická narace

- Parametrické filmy vytvářejí vnitřní stylistické pravidelnosti
 - > styl může být povýšen na úroveň, kdy se stává tvarující silou filmu
- Technické parametry (rámování, střih, svícení apod) stejně důležité jako ty narativní
- Filmy s parametrickou narací nezářídka přehuštěné (Tati) nebo vyprázdněné (pomalá kinematografie)
- Narativní a stylistické procesy se však mohou střídat v důrazu napříč filmem